

MASOFAVIY TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ROLI

Rajabov Jamshid Nasrillayevich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM, dekan o'rinbosari rajabov@gmail.com

+998 (97) 229-30-94

Dusboyyev Saydulla Mamanazar o'g'li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, 2-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13928868>

Masofaviy ta'lim zamonaviy ta'lim jarayonining muhim bir qismiga aylangan bo'lib, u axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan mustahkamlangan. Bu maqolada masofaviy ta'limda axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati, ularning ta'lim jarayonini qanday o'zgartirishi, hamda ta'lim muassasalarida qo'llanilishi keltiriladi.

Masofaviy ta'lim — bu o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi ta'lim jarayonini masofadan turib tashkil etishdir. Axborot texnologiyalari (AT) esa bu jarayonda muhim vositalarni taqdim etadi. Internet, elektron o'quv materiallari, multimedia dasturlari va virtual platformalar masofaviy ta'lim jarayonini engillashtiradi va takomillashtiradi.

- **Tashkiliy va metodik yordam:** Axborot texnologiyalari masofaviy ta'limda o'qituvchilarga kurslarni tashkil etish, o'quv materiallarini yaratish va o'quvchilar bilan aloqa o'rnatishda yordam beradi. LMS (Learning Management System) kabi platformalar o'qituvchilarga kurslar yaratish, topshiriqlar berish va o'quvchilar bilan interaktiv aloqada bo'lish imkoniyatini taqdim etadi.

- **O'quv materiallarining mavjudligi:** Axborot texnologiyalari yordamida o'quv materiallari tezda yangilanishi va yangi kontent qo'shilishi mumkin. O'quvchilar zamonaviy resurslardan, maqolalardan, video darslardan va interaktiv simulyatsiyalardan foydalanish imkoniyatiga ega.

- **Interaktiv o'qitish:** Axborot texnologiyalari o'quvchilarning interaktiv o'qishini ta'minlaydi. Multimedia, video, grafik va audio materiallar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlashlari va qiziqishlarini oshirishlari mumkin.

- **Baholash va nazorat qilish:** Axborot texnologiyalari yordamida o'quvchilar bilimni baholash jarayoni yanada soddalashtiriladi. Avtomatik baholash tizimlari, onlayn testlar va interaktiv sinovlar orqali o'quvchilarning natijalari tezda baholanadi va tahlil qilinadi.

Masofaviy ta'limning afzalliklari

- **Qulaylik va moslashuvchanlik:** O'quvchilar istalgan vaqtda va joyda ta'lim olishlari mumkin, bu esa ularning o'rganish jarayonini qulaylashtiradi. O'qituvchilar ham darslarni istalgan vaqtda rejalashtirish va o'tkazish imkoniyatiga ega.

- **O'qish jarayonining shaxsiylashtirilishi:** Axborot texnologiyalari o'quvchilarga o'z qobiliyatlariga mos ravishda o'qish materialini tanlash va o'z o'qish strategiyalarini rivojlantirish imkoniyatini beradi.

- **Resurslarga kirish imkoniyati:** O'quvchilar global axborot manbalaridan foydalanish imkoniga ega, bu esa ularning bilim doirasini kengaytiradi.

Masofaviy ta'limda axborot texnologiyalarining kamchiliklari

- **Texnologik qiyinchiliklar:** Barcha o'quvchilar axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun zaruriy bilim va ko'nikmalarga ega emas. Ba'zi talabalar texnologiyalar bilan ishlashda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin.

- **Ijtimoiy aloqalar yo'qligi:** Masofaviy ta'limda o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy aloqalar cheklangan bo'lishi mumkin, bu esa guruh ishlarini va muhokamalarni qiyinlashtiradi.

Masofaviy ta'limda axborot texnologiyalarining roli ta'lim jarayonini zamonaviy va samarali qilishda muhim ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarga bilim olishda qulayliklar taqdim etadi, ta'lim jarayonini shaxsiylashtiradi va o'qituvchilarga o'z ishlarini samarali tashkil etishda yordam beradi. Shuningdek, axborot texnologiyalarining ta'limda qo'llanishi o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi. Biroq, texnologiyalardan foydalanishdagi qiyinchiliklar va ijtimoiy aloqalarning yetishmasligi ham inobatga olinishi lozim. Masofaviy ta'lim va axborot texnologiyalari birgalikda kelajakda ta'lim tizimini yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

References:

1. Huang, R. H., & Liaw, S. S. (2018). Exploring the Role of Information Technology in Distance Education: A Meta-Analysis of Research Studies. *Education and Information Technologies*, 23(5), 2159-2180.
2. Xurramov, A.J. Raqamli texnologiyalar bo'lajak o'qituvchilarning kompetentsiyalarini shakllantirish vositasi sifatida. *Kasb-hunar ta'limi*, 2023. №3
3. Xurramov, A.J. Ta'limda raqamli texnologiyalar. *O'zbekiston milliy universiteti xabarлари*, 2023. №1/3/1.